

Laboratorio

Ohje laboratorioille mikrobikantojen ja positiivisten näytteiden lähettämistä tutkittaessa ilmoitettavia eläintauteja

Ohje laboratorioille mikrobikantojen ja positiivisten näytteiden lähettämistä tutkittaessa ilmoitettavia eläintauteja

1 Kantojen ja näytteiden lähettämiseen velvoittava lainsäädäntö ja tavoitteet

Eläintautilain (441/2013) 82 § mukaan laboratorion on toimitettava ilmoitettavia eläintauteja aiheuttavien bakteerien, virusten, sienten tai loisten eristykset tai näyte, josta tällainen aiheuttaja on osoitettu, kansalliseen vertailulaboratorioon Ruokavirastoon. Ruokaviraston tulee seurata eläintautien esiintymistä muun muassa muiden laboratorioden lähettämien tietojen ja loiskantojen perusteella (17 §).

Eläintautien ilmoittamisesta ja mikrobikantojen toimittamisesta vertailulaboratorioon on säädetty erikseen asetuksessa MMMa 1010/2013 muutoksineen.

Ohjeen lähettämisaatimus koskee laboratorioita, jotka tutkivat näytteistä ilmoitettavia eläintauteja ja jotka veloitetaan ilmoittautumaan tätä toimintaa varten Ruokavirastoon. Salmonellavalvontaohjelman näytteistä eristettyjen kantojen lähettämistä on erikseen ohje Ruokaviraston hyväksymille laboratorioille (Ohje laboratorioille bakteerikantojen ja elintarvikenäytteiden lähettämistä Ruokavirastoon, LAB 009).

Ohjeen tavoitteena on eläintautien ja zoonoosien esiintymisen seuranta. Mikrobit tai positiiviset näytteet lähetetään epidemiologista tautiseurantaa varten. Erilliseen läheteeseen kirjataan riittävät tunnistetiedot taudin epidemiologista seurantaa varten niin, että tapaukset pystytään erottelemaan toisistaan ja maantieteellisesti.

Samasta eläimestä ei lähetetä tautitapaukseen liittyviä kantoja tai näytteitä kuin kerran kalenterivuonna. Epidemiatilanteessa Ruokavirasto tiedottaa, milloin ei enää tarvita lisää epidemiaan liittyviä näytteitä tai taudinaiheuttajia.

Varmistustutkimuksia ei tehdä eikä yksittäisistä lähetyksistä lähetetä palautetta.

Jos kantoja halutaan käyttää tieteelliseen tutkimustyöhön, sovitaan siitä lähettäjän kanssa erikseen.

[MMM.fi » Lainsäädäntö » Eläimet, elintarvikkeet ja terveys » Lainsäädäntö » D-rekisteri](#)

2 Lähetettävät mikrobikannat ja näytteet ilmoitettavista eläintaudeista

Taulukossa 1 on lueteltu mistä ilmoitettavista eläintaudeista Ruokavirastoon lähetetään joko taudinaiheuttaja puhdasviljelmänä, näyte jossa taudinaiheuttajan nukleinihappoa on todettu, tai seerumi josta on osoitettu taudin aiheuttajalle spesifisiä vasta-aineita.

Mikrobikannat ja näytteet on lähetettävä viikon sisällä toteamisesta.

Laboratorio

Ohje laboratorioille mikrobikantojen ja positiivisten näytteiden lähettämisestä tutkittaessa ilmoitettavia eläintauteja

Taulukko 1. Ilmoitettavat eläntaudit, joista on toimitettava eristetty kanta tai positiivinen näyte Ruokavirastoon

Hevoseläinten taudit	Eristetty mikrobi puhtasviljelmänä	DNA/RNA/antigeeni-/muu posit. näyte	Vasta-aine-posit. seerumi	Toimitus Ruokaviraston toimipaikkaan
CEM-tauti (Contagious equine metritis)	<i>Taylorella equigenitalis</i>	x		Kuopio
Pääntauti	<i>Streptococcus equi</i> subsp. <i>equi</i>	x		Kuopio
Länsi-Niilin kuume		x	x	Helsinki, virologia
Herpesvirustartunnat (EHV-1- ja EHV-4)		x		Helsinki, virologia
Virusarteriitti		x		Helsinki, virologia
Hevosinfluenssa		x		Helsinki, virologia
Sikojen taudit				
BVD		x	x	Helsinki, virologia
HEV		x	x	Helsinki, virologia
PED		x	x	Helsinki, virologia
PRCV		x	x	Helsinki, virologia
Leptospiroosi		x	x	Helsinki, bakteriologia
Dysenteria	<i>Brachyspira hyodysenteriae</i>	x		Helsinki, bakteriologia
Sikainfluenssa		x		Helsinki, virologia
Siipikarjan taudit				
Gumboro-tauti		x		Helsinki, virologia
IB		x		Helsinki, virologia
PMV-1 (muu kuin NDV)		x	x	Helsinki, virologia
AI (ei vastustettavat kannat)		x	x	Helsinki, virologia
Märehtijöiden taudit				
<i>Mycoplasma bovis</i>	<i>Mycoplasma bovis</i>	x		Kuopio
Paratuberkuloosi	<i>Mycobacterium avium</i> subsp. <i>paratuberculosis</i>	x	x	Helsinki, bakteriologia
Q-kuume		x	x	Helsinki, bakteriologia
STEC-tartunnat	STEC			Kuopio
BVD lampailla		x	x	Helsinki, virologia
BCV, Virusripuli (corona)		x		Helsinki, virologia
Orf		x		Helsinki, virologia
Lehmärokko		x		Helsinki, virologia
Valelehmärokko		x		Helsinki, virologia
Vesieläinten taudit				
Rapurutto	<i>Aphanomyces astaci</i>	x		Kuopio
Lohikalojen paisetauti	<i>Aeromonas salmonicida</i> subsp. <i>salmonicida</i>			Oulu
IPN (genotyyppi 2)		x		Helsinki, virologia
<i>Yersinia ruckeri</i> biotyyppi 2	<i>Yersinia ruckeri</i>			Oulu
Turkiseläinten taudit				
Penikkatauti		x		Helsinki, virologia

Laboratorio

Ohje laboratorioille mikrobikantojen ja positiivisten näytteiden lähettämisestä tutkittaessa ilmoitettavia eläintauteja

Koira				
<i>Brucella canis</i>	<i>Brucella sp.</i>	x	x	Helsinki, bakteriologia
Penikkatauti		x		Helsinki, virologia
Ekinokokkitartunnat		x		Oulu
Kaikki eläinlajit				
Trikinelloosi		x		Oulu
Salmonella ¹	<i>Salmonella</i> -kanta			Kuopio
Laajakirjoista betalaktamaasia tuottavat bakteerit ²	Bakteerikanta			Helsinki, mikrobiologia
Metisilliiniresistentit <i>Staphylococcus aureus</i> (MRSA) -tartunnat ²	MRSA-kanta			Helsinki, mikrobiologia

¹valvontaohjelmaan kuulumattomat salmonellatutkimukset

²ks. erillinen ohje MRSA- ja laajakirjoisia beetalaktamaaseja tuottavien kantojen tunnistamisesta ja lähettämisestä Ruokavirastoon, LAB 029

3 Bakterikantojen ja näytteiden säilyttäminen ennen lähettämistä

Mikrobieristykset ja positiiviset näytteet tulee lähettää Ruokavirastoon viikon sisällä siitä, kun laboratorio on todennut tartunnan. Toimituksen olisi toivottavaa olla perillä vuorokauden kuluessa lähettämisestä, joten lähettämistä ei tule tehdä perjantaina tai pyhien aattona.

3.1 Eristetty taudinaiheuttaja

Bakteerilajit, jotka kuolevat herkästi eristämisen jälkeen ilman pakastusta, kannattaa työn säästämiseksi toimittaa välittömästi Ruokavirastoon (*Tylorella equigenitalis*, *Streptococcus equi sp. equi*, *Brachyspira hyodysenteriae*, *Mycoplasma bovis*, *Mycobacterium avium sp. paratuberculosis*, *Brucella sp.*) Muita bakteerilajeja voi tarvittaessa säilyttää noin viikon ajan jääkaapissa ennen toimitusta (*Aeromonas salmonicida subsp. salmonicida*, *Yersinia ruckeri*, *Salmonella*, *STEC*, *ESBL-*, *AmpC-* ja *CPE* - tuottavat bakteerit, *MRSA*).

Eristetystä rapuruton aiheuttajasta, leväsieni *Aphanomyces astaci*, lähetetään puhdasviljelmä tai DNA. Puhdasviljelmä säilyy jääkaapissa pari viikkoa.

3.2 Muut positiiviset näytteet

Näytteet, joissa on todettu taudinaiheuttajalle spesifistä nukleiinihappoa tai antigeenia sekä seeruminäytteet, joissa on todettu taudinaiheuttajalle spesifisiä vasta-aineita, pakastetaan tarvittaessa. Trikinellanäytteitä ei kuitenkaan pakasteta. Näytteet tulee saada tutkimuskelpoisina Ruokavirastoon.

Laboratorio

Ohje laboratorioille mikrobikantojen ja positiivisten näytteiden lähettämisestä tutkittaessa ilmoitettavia eläintauteja

4 Lähetysohjeet

Bakteerikannat lähetetään puhtasviljelminä verimaljalle tai muulle sopivalle ravintoalustalle viljeltynä.

Positiiviset näytteet lähetään jäädytettynä tai pakastettuina kylmäkuljetuksena.

Näytelähetysten pakkaamisessa tulee noudattaa Postin ja Ruokaviraston ohjeita laboratorionäytteiden lähettämisestä. Pakkausten tulee olla tiiviitä eivätkä ne saa vuotaa.

Posti.fi » Asiakastuki » Lähettäminen » Kirjeiden lähettäminen » Laboratorionäytteiden lähettäminen

[Ruokavirasto.fi](#) » [Laboratoriopalvelut](#) » [Eläintautitutkimukset](#) » [Lähetysohjeet ja -osoitteet](#)

5 Lähete ja tunnistetiedot

Bakteerikantojen ja näytteiden mukaan tulee liittää kyseiseen tarkoitukseen laadittu [Ruokaviraston tutkimuslähete](#).

Lähetteeseen tulee kirjata tunnistetiedot, joita tarvitaan eläintautien epidemiologista seuranta varten. Tunnistetietoja tarvitaan, jotta pystytään erottelemaan erilliset tautitapaukset ja asemoimaan ne maantieteellisesti. Ilmoitettavien eläintautien toteaminen ei johda viranomaisten taholta taudinvastustustoimenpiteisiin.

6 Lähetysohjeet ja tutkimuskustannukset

Laboratorio vastaa lähetyskuluista ja Ruokavirasto tutkimuskuluista.

7 Jatkotutkimukset, niiden maksullisuus ja palaute laboratorioille

Ruokavirasto tekee vastaanottamistaan mikrobikannoista ja näytteistä sellaisia jatkotutkimuksia, jotka katsotaan vertailulaboratorion tehtäväksi, ja joiden avulla voidaan seurata tautien epidemiologiaa. Jatkotutkimukset tehdään pääsääntöisesti Ruokaviraston aikataulun mukaisesti ja Ruokaviraston kustannuksella eikä jatkotutkimusten tuloksia ilmoiteta lähettäjälle. Tulokset julkaistaan kootusti tautiseurantaraporteissa siten, ettei niistä käy ilmi eläimenomistajaa ja laboratoriota yksilöiviä tietoja. Tarvittaessa Ruokavirasto antaa välitöntä palautetta laboratorioille.

Mikäli laboratorio pyytää toimittamistaan viljelmistä tai näytteistä jatkotutkimuksia, ne ovat maksullisia.

Laboratorio

Ohje laboratorioille mikrobikantojen ja positiivisten näytteiden lähettämisestä tutkittaessa ilmoitettavia eläintauteja

Ruokavirasto serotyypittää salmonella- ja STEC-kannat pääsääntöisesti maksutta ja ilmoittaa tyytystuloksen kannan lähettäneelle laboratoriolle ja mahdollisille tiedoksi saajille. Maksullisia ovat kuitenkin sellaisissa tutkimusprojekteissa eristettyjen kantojen serotyypitykset, joiden maksullisuudesta on sovittu tutkimussopimuksessa.

Tieteellisestä tutkimusyhteistyöstä sovitaan tapauskohtaisesti.

8 Lähetysoitteet

Ruokavirasto
Eläintautivirologia / Eläintautibakteriologia / Mikrobiologia
Mustialankatu 3
00790 HELSINKI

Ruokavirasto Kuopio
Neulaniementie 4
70210 KUOPIO

Ruokavirasto Oulu
Elektroniikkatie 3
90590 OULU

Tarkemmat toimipaikkojen yhteystiedot:

[Ruokavirasto.fi](https://www.ruokavirasto.fi) » [Tietoa meistä](#) » [Yhteystiedot](#) » [Toimipaikat](#)

9 Tämän ohjeen laadinta

Sinikka Pelkonen, Tuija Gadd, Anna-Liisa Myllyniemi, Antti Oksanen, Terhi Laaksonen, Taija Rissanen, Sirpa Kiviruusu